

Nikolina Židek

Predstavljanje Hrvatskog centra ITI na XVI. Međunarodnom salonu kazališne knjige u Madridu (6.–8. studenog 2015.)

Što je prethodilo, a što predstoji promicanju hrvatske dramatike na španjolskom govornom području

U posljednjih deset godina Hrvatski centar ITI aktivno radi na promoviranju hrvatske dramatike u zemljama španjolskog govornog područja. Počeo je sudjelovanjem na Festivalu europske dramatike u Čileu od 2005. do 2009. godine na kojem se predstavilo sveukupno sedmero hrvatskih dramatičara.¹ Kasnije se promocija hrvatske dramatike preselila u jedan od glavnih svjetskih kazališnih centara, Buenos Aires. Tamo je HCITI 2013. organizirao Tjedan hrvatske drame i kazališta² na kojem je izvedena *Žena bomba* Ivane Sajko u kazalištu El Cubo te je predstavljena knjiga *Sedam suvremenih hrvatskih drama* u odabiru Darka Lukića i prijevodu autorice ovog teksta, a koju je u suradnji s HCITI-jem objavila izdavačka kuća Biblos iz Buenos Airesa.

Knjiga je 2014. dobila priznanje *Teatro del Mundo* Kulturnog centra *Ricardo Rojas* iz Buenos Airesa za urednički rad Nikoline Židek. Iste godine, uz podršku Zaklade *Hrvatska kuća*, Hrvatski centar ITI sudjelovao je na Međunarodnom festivalu dramatike Europa + Amerika s izvedbom drame *Moj sin samo malo sporije hoda* Ivora Martinića u kazalištu Apacheta Sala/Estudio, u režiji Guillerma Cacaeca. Sukladno konceptu Festivala predstava je trebala imati još 20 izvedbi na redovnom repertoaru kazališta tijekom 2016. godine, ali će se zbog velikog interesa igrati do kraja 2017. godine.

Buenos Aires jedna je od svjetskih kazališnih prijestolnica u kojoj se vikendom održava oko tristo predstava istovremeno.³ Uspjeh u kazalištu u Buenos Airesu budi i zanimanje ostalih velikih kulturnih centara zemalja španjolskog govornog područja, kao što je Madrid. Stoga je zbog uspjeha HCITI-ja u promociji hrvatske drame u Argentini, a posebice zbog priznanja koje je dobila knjiga *Sedam suvremenih hrvatskih drama*, španjolska Udruga dramskih pisaca (*Asociación de Autores de Teatro - AAT*) uputila poziv HCITI-ju za sudjelovanje na 16. Međunarodnom salonu kazališne knjige u Madridu.

Salon se održao od 6. do 8. studenog u Centru za suvremeno stvaralaštvo *Matadero* (*Klaonica*), u jednoj od 48 zgrada bivše klaonice i stočne tržnice Madrida. *Matadero* je u funkciji polivalentnog kulturnog centra od 2006. godine, a tamo se nalazi i jedno kino te dvije velike kazališne dvorane koje koristi najvažnije španjolsko dramsko kazalište Teatro Español.

Moto je Salona "Drama se i čita" te je ovo jedan od rijetkih specijaliziranih sajмова koji su posvećeni isključivo kazališnoj knjizi, s područja teorije drame, povijesti kazališta i dramatike. Time se i prepoznaje važnost objavljivanja dramskih tekstova u obliku ukočene knjige. Hrvatski centar ITI bogatom je izdavačkom aktivnošću, časopisima *Kazalište*, *Kretanja* i *Croatian Theatre*, a posebice bibliotekom *Mansioni*, već odavno pokazao da je itekako svjestan te važnosti. Pozivom na Salon prepoznao je i mogućnost daljnje promocije hrvatske dramatike na španjolskom govornom području te je za ovu prigodu izdao i publikaciju *Teatro croata* u kojoj je objavljeno još pet drama suvremenih hrvatskih autora na španjolskom jeziku u prijevodu autorice ovog teksta.

HCITI na Salonu su predstavile Željka Turčinović, predsjednica HCITI-ja, i Nikolina Židek, prevoditeljica hrvatskih drama na španjolski. Predstavile su ga dvjema knjigama, knjigom *Sedam suvremenih hrvatskih drama* objavljenom u Argentini 2013. te publikacijom *Teatro croata* Hrvatskog centra ITI izdanom za ovu prigodu. Na predstavljanju su izneseni dosadašnji uspjesi promocije hrvatske dramatike u zemljama španjolskog govornog područja. Ona se, osim na pomnom

odabiru, kvaliteti dramskih tekstova i njihova prijevoda, zasniva i na uzvratnoj suradnji sa zemljama u kojima se hrvatska dramatika promovira. Stoga je HCITI predstavio i svoje programe za međunarodnu kulturnu suradnju: biblioteku *Mansioni*, Međunarodnu dramsku koloniju u Grožnjanu i Hrvatski kazališni showcase.

Nikolina Židek i Željka Turčinović

Nakon predstavljanja na kojem su bili prisutni predstavnici najvažnijih izdavačkih kuća specijaliziranih za kazališnu knjigu, u sklopu i izvan Salona održano je nekoliko sastanaka te je dogovorena suradnja sa španjolskim partnerima, upravo na temelju reciprociteta. Za tu je prigodu HCITI priredio i popis hrvatskih dramskih tekstova do sada prevedenih na španjolski s biografijama autora i sinopsisima djela za potencijalne izdavače.

S Udrugom dramskih pisaca i partnerskom izdavačkom kućom Antigona dogovorena je suradnja u vidu izdavanja izbora hrvatskih drama u Španjolskoj (oko 7 autora) po odabiru hrvatskog antologičara, a urednik izdavačke kuće Antigona Ignacio Pajón Leyra izrazio je interes za objavljivanjem i posebne knjige drama Ivora Martinića. Suradnja bi se temeljila na reciprocitetu, odnosno u biblioteci Mansioni HCITI-ja objavila bi se i antologija španjolskih drama po odabiru španjolskog antologičara.

Izvan Salona, predstavnice HCITI-ja bile su i na sastanku s ravnateljem Španjolskog dramskog centra (Centro Dramático Nacional, CDN)⁵ Ernestom Caballerom i njegovim suradnicima. CDN za svoje programe ima dva kazališta pod svojim ravateljstvom: María Guerrero s dvjema dvoranama i Valle-Inclán s trima dvoranama. U sklopu programa *Una mirada al mundo (Jedan pogled na svijet)* CDN organizira koncertna čitanja autora iz stranih zemalja. Tako je tijekom 2015. godine organizirao koncertna čitanja djela grčkih, brazilskih i ruskih dramatičara. Ponovo je na temelju reciprociteta dogovorena suradnja: predstavljanje triju hrvatskih dramatičara unutar programa *Una mirada al mundo* te predstavljanje španjolskih dramatičara na HCITI-jevoj Međunarodnoj koloniji u Grožnju tijekom 2017. godine. Tjedan dana autor će raditi na tekstu sa španjolskim redateljem i glumcima te će se na kraju održati koncertno čitanje u maloj dvorani kazališta Valle-Inclán. Na poziv CDN-a predstavnice HCITI-ja imale su priliku i prisustvovati koncertnom čitanju ruske dramatičarke Jaroslave Pulinič *Natašin san* te su se uvjerile da je to kvalitetan program koji ima svoju publiku.

Nakon Salona održan je još jedan sastanak, na poziv glavnog tajnika Udruge kazališnih redatelja (ADE-Asociación de Directores de Escena) Juana Antonia Hormigóna. ADE ima vrlo bogatu i raznovrsnu izdavačku djelatnost. Časopis *ADE-Teatro*⁶ izdaje se četiri puta godišnje, ima dobru

Željka Turčinović

tiražu i distribuciju te svoje pretplatnike (španjolske kazališne redatelje i producente, akademije dramskih umjetnosti te kazališta). Kao i HCITI, između ostalog, ima i specijaliziranu biblioteku Literatura Dramática (Dramska književnost)⁷ u kojoj je do sada objavio devedeset i jedan naslov. U biblioteci se objavljuju i antologije, ali češće knjige u kojima se objavljuju po dva dramska teksta jednog stranog autora. ADE je, kao i HCITI, jamstvo kvalitete tekstova koji se objavljuju, kako u časopisu, tako i u biblioteci. Prijedlog je ADE-a za suradnju da se hrvatska dramatika predstavi i u časopisu *ADE-Teatro* te da se objavi knjiga jednog hrvatskog dramatičara s dvama tekstovima u biblioteci *Literatura Dramática*. Namjera je da ta suradnja ne ostane na samo jednom autoru.

Ovo veliko zanimanje španjolskih izdavača i kazališnih institucija potvrđuje kvalitete i rezultate dosadašnje promocije hrvatske dramatik na španjolskom govornom području, ali je i izazov. Naravno, kao i dosadašnji uspjesi, i ova će suradnja biti plod dugogodišnjeg ustrajnog i uglavnom nevidljivog rada u kojemu se vidi samo krajnji, ali pozitivan ishod promicanja hrvatske dramatik u svijetu.

Dosadašnji rezultati promicanja hrvatske drame na španjolskom jeziku pokazali su nam da smo na pravom putu jer zemlje tog govornog područja redovno prate uspješne

Časopis ADE-Teatro

predstave i projekte u drugim zemljama. Uspjeh ili nagrada u jednoj zemlji za sobom povlači poziv na festivale i u kazališta u drugim zemljama u kojima se govori španjolski jezik. Madrid gleda i prati što je novo u Buenos Airesu, a Buenos Aires slijedi što je novo u Madridu.

To je i pokazao uspjeh argentinske predstave *Moj sin samo malo sporije hoda*, koja je osvojila ili je nominirana za sve ovogodišnje kazališne nagrade u Argentini, a već je gostovala u Urugvaju i Čileu te će uskoro gostovati i na Kazališnom festivalu u Caracasu u Venezueli. Ovaj uspjeh pobudio je zanimanje za postavljanjem teksta na scenu u kazalištima u Montevideu (Urugvaj), Ciudadu de México (Meksiko) i Madridu (Španjolska). Ali ni to nije sve. S obzirom na uspjeh teksta u Buenos Airesu, Martinića je Martin E. Segal Theatre Center iz New Yorka pozvao da sudjeluje na Međunarodnom dramskom festivalu World Voices 2016. godine koji se održava u sklopu festivala međunarodne književnosti World Voices Američkog PEN centra. Segal Center organizira dramska čitanja šestoro najpoznatijih dramatičara na svijetu iz šest regija prema klasifikaciji Ujedinjenih naroda.

Svi ovi uspjesi i plodovi našeg rada vesele nas, a posebno činjenica da je potvrđena vizija Hrvatskog centra ITI: da je dramska književnost tiskana u obliku knjige ključna, da

takva postaje dostupna široj publici i ostaje budućim naraštajima te da u konačnici dopijeva u prave ruke.

¹ Na festivalu su sudjelovali: Filip Šovagović s dramom *Cigla* 2005. godine; Elvis Bošnjak s dramom *Otac* 2006. godine; Ivan Vidić s dramom *Groznica* i Dubravko Mihanović s dramom *Žaba* 2007. godine; Ivana Sajko s dramama *Europa* i *Žena bomba* 2008. godine te Lana Šarić s dramom *Neboder* i Ivor Martinić s dramom *Ovdje piše naslov drame o Anti* 2009. godine. Sudjelovanje na festivalu organizirano je u suradnji s Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Santiagu.

² Tjedan hrvatske drame i kazališta organiziran je u suradnji s Veleposlanstvom RH u Buenos Airesu.

³ Prema podacima Ministarstva kulture Grada Buenos Airesa, Buenos Aires ima sveukupno 199 kazališta i 235 dvorana, u što se ubrajaju javna, komercijalna i neovisna kazališta. Komercijalnih kazališta ima 28 te 35 dvorana, koje ugošćuju najveći broj gledatelja. Računa se da se u Buenos Airesu tijekom vikenda održi 300 kazališnih predstava.

⁴ <http://www.mataderomadrid.org>

⁵ Prva državna institucija za kazališnu produkciju koju je 1978. osnovao Državni institut za scenske umjetnosti i glazbu (Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música (INAEM)) pod Ministarstvom obrazovanja, kulture i sporta

⁶ <http://www.adeteatro.com/revista.php>

⁷ http://www.adeteatro.com/publicaciones_por_serie.php?serie=1